

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ПРІОРИТЕТИ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ В ПЕРІОД ПРАВЛІННЯ ЄЛИЗАВЕТИ ІІ

Смертюк Сніжана,

студентка ІV-го року навчання

історичного факультету

Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: **Костюк Леся,**

кандидат історичних наук, доцент,

кафедра всесвітньої історії та релігієзнавства

Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

У період правління Єлизавети ІІ Великобританія зберігає свою провідну роль у сфері міжнародних відносин. Слід зазначити, що зовнішня політика Великої Британії здійснюється не тільки урядом, але і королівським двором, бо думка королеви постійно залучалася до вирішення ключових питань та сприяла розвитку спільних стратегічних ініціатив. Також зовнішньополітичні пріоритети Єлизавети ІІ виявлялися через дипломатичні візити, участь у міжнародних форумах та благодійній діяльності.

Вивчення даної теми є актуальним із декількох причин: по – перше, період правління Єлизавети ІІ є одним із найбільш тривалих. За цей час відбулося багато змін як всередині Сполученого Королівства, так і на міжнародному рівні. По – друге, аналіз ролі Єлизавети ІІ в здійсненні зовнішньополітичної діяльності цього періоду дає змогу оцінити сучасне становище Великобританії.

Метою даної статті є аналіз джерел, котрі розкривають основні аспекти зовнішньополітичних стратегій Великобританії в період правління Єлизавети ІІ та роль королеви в покращенні міжнародних зв'язків, підвищенні авторитету країни. Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання ряду завдань: визначити основні виклики, з якими країна стикалася під час правління Єлизавети ІІ і яких успіхів вона досягла та проаналізувати дипломатичну діяльність королеви.

Співпраця Єлизавети ІІ з міжнародним товариством, її участь в європейських інтеграційних процесах як предмет дослідження здобули значну популярність серед вчених різних наукових спеціальностей, а насамперед істориків. З провідних праць, які розглядають дану проблематику можна виокремити публікації провідних британських дослідників А. Кіра [3], С. Біскопа [2], Т. Олівера, українських А. Мартинова, Н. Яковенко [1].

Зауважимо, що Єлизавета II, виступаючи у ролі глави держави, забезпечувала стабільність та неперервність у зовнішньополітичних зусиллях Великобританії. Її вплив, солідарність та принциповість стали важливими факторами, що дозволили країні займати активну та впливову позицію на міжнародній арені протягом тривалого часу [4, с. 210].

Також королева відіграла ключову роль у створенні та підтримці різних міжнародних організацій, а саме при її сприянні Великобританія у 1973 р. вступила до Європейського Союзу (тоді Європейська Економічна Спільнота) та була ініціатором створення Співтовариства Націй. Це дало можливість більш глибоко налагодити співпрацю між Великобританією та європейськими країнами [1, с. 89–93].

Ще одним важливим напрямком зовнішньої політики Єлизавети II були дипломатичні візити до інших країн. Так, перший офіційний закордонний візит королеви відбувся в 1947 р. до країн Південної Африки, а в 1973 р. королева відвідувала Канаду, де відкрила Сіднейський оперний театр [1, с. 110].

Зауважимо, що у 1982 р. Єлизавета II відвідала Китай. Це був перший офіційний візит монарха Великобританії до цієї країни. Сам візит відзначався не лише як історична подія, але й як важливий крок у поглибленні взаєморозуміння та співпраці між двома країнами. Слід відзначити, що відвідання Китаю королевою відбулося в контексті певних геополітичних та економічних зрушень у світі. Адже, у 1982 р. Китай знаходився на шляху до світових ринків та економічного піднесення. Таким чином, візит королеви не лише відображав дипломатичний жест дружби і співпраці, але й підкреслював важливість Китаю як геополітичного та економічного партнера для Великобританії [1, с. 119–124].

Упродовж свого правління королева Єлизавета II завжди демонструвала свою глибоку причетність до підтримки тісних відносин із США. Так, нею було здійснено шість офіційних візитів до США, де королева намагалась вибудувати тісні взаємовідносини в економічних та політичних напрямках [4, с. 331].

Зазначимо, що королева Єлизавета II була не просто монархом, але й світовим брендом. Так, через королівський бренд Великобританія протягом останніх семи десятиліть просувала британську продукцію по всьому світу, що дозволяє формувати власний авторитет на міжнародному ринку. Таке право мають близько 800 організацій, котрі можуть маркувати свої товари королівським гербом та «За призначенням Її Величності Королеви» (тепер, звичайно, Його Величності Короля) [4, с. 138].

Ще одним напрямом зовнішньополітичної діяльності Єлизавети II була благодійність. Так, вона приймала активну участь у різноманітних благодійних програмах, а саме: для молоді (Girlguiding, Combined Cadet Force, Sea Cadets), збереженні дикої природи та навколишнього

середовища (Royal Forestry Society, The Campaign to Protect Rural England), захисту тварин, із соціальних питань, культури, науки [3, с. 1328]. Із ініціативи Єлизавети II було розроблено програму для підтримки молоді в африканських країнах, котра давала можливість здобувати освіту та сприяла розвитку медичних закладів, соціальних центрів, що значно поліпшувало якість медичного обслуговування та давало доступ до соціальних послуг для місцевого населення [4, с. 520–523]. Також королева тісно співпрацювала із Британським Червоним Хрестом, де підтримувала велику кількість їхніх ініціатив [1, с. 186].

Окремо необхідно виділити співпрацю Єлизавети II із Україною. Так, перше знайомство із культурою та традиціями нашої держави королеви відбулося у 1978 р., коли та відвідала містечко Вегревіль (Канада) та взяла участь у відкритті гігантська скульптура писанки, а у 1984 р. була присутня на церемонії відкриття парку «Українське село» в Дофіні [1, с. 200–208]. Також у 2005 р. Її Величність нагородила В. Ющенко премією Chatham House за «покращення міжнародних відносин», що свідчило про «повагу до досягнень українського народу» [1, с. 210].

Висновки. Отже, зовнішньополітичні пріоритети Великобританії за період правління Єлизавети II відображали активну роль країни у міжнародних відносинах, зміцнення дипломатичних відносин та сприяння міжнародному співробітництву через участь у різноманітних ініціативах та програмах. Роль королеви в цих процесах була визначальною, вона виступала як символ стабільності та єднання, сприяючи позиціонуванню Великобританії як ключового гравця на світовій арені.

ЛІТЕРАТУРА

1. Яковенко Н. Л. Велика Британія в сучасній системі міжнародних відносин: заявка на європейське лідерство. Київ, 2003. 227 с.
2. Biscop S. The UK and European defence: leading or leaving. *International Affairs*. Oxford: The Royal Institute of International Affairs, 2012. №88:6. P. 1297–1313.
3. Cyr A. Britain, Europe and the United States: change and continuity. *International Affairs*. Oxford: The Royal Institute of International Affairs, 2012. № 88:6. P. 1315–1330.
4. Marr A. A History of Modern Britain. London, 2009. 632 p.